

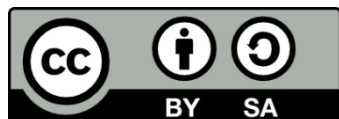
Λογοτεχνική Μετάφραση I

Ενότητα 2: Η λογοτεχνική μετάφραση ως διαδικασία λήψης αποφάσεων

Τιτίκα Δημητρούλια

Τομέας Μετάφρασης

Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Η λογοτεχνική μετάφραση ως διαδικασία λήψης αποφάσεων

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στόχοι της ενότητας

Στόχος της ενότητας είναι:

1. Να δείξει τις αποφάσεις που λαμβάνονται στη μεταφραστική πρακτική και την ορίζουν ως «διαδικασία λήψης αποφάσεων»
2. Να προσδιορίσει τα επίπεδα λήψης των αποφάσεων αυτών

Ξεκινώντας με ένα παράδειγμα (Levý, 2000, 148)

Der gute Mensch von Sezuan

The Good Man of Sechuan

The Good Woman of Sechuan

Der Gute Mensch von Sezuan

Το παράδειγμα που δίνει ο Levý για να φωτίσει αυτή τη διάσταση λήψης αποφάσεων προέρχεται από τα γερμανικά και τον γνωστό τίτλο του Brecht *Der Gute Mensch von Sezuan* [Ο καλός άνθρωπος του Σετσουάν], όπου η λέξη Mensch, άνθρωπος, μπορεί να σημαίνει τόσο άντρας όσο και γυναίκα

Άντρας ή άνθρωπος;

- στα αγγλικά δεν υπάρχει μία λέξη του ιδίου επιπέδου λόγου που να δηλώνει τόσο τον άντρα όσο και τη γυναίκα, όπως η λέξη «άνθρωπος» δηλαδή στα ελληνικά.
- Με βάση αυτό το παράδειγμα, ο Levý επισημαίνει ότι η **απόφαση-επιλογή έχει να κάνει με τα συμφραζόμενα αλλά και με ολόκληρο το έργο και συνεπιφέρει μια σειρά από άλλες μεταφραστικές αποφάσεις-επιλογές.**

Μετάφραση και θεωρία παιγνίων

- Η μετάφραση ως **παίγνιο πλήρους πληροφόρησης**,
- ένα παίγνιο δηλαδή στο οποίο κάθε κίνηση γίνεται με γνώση των προηγούμενων κινήσεων και των αποτελεσμάτων τους (όπως στο σκάκι).
- Ο Λενύ αντιμετωπίζει τη μετάφραση με όρους **θεωρίας των παιγνίων**.

Minimax Strategy

Η επιλογή των μεταφραστών να δημιουργήσουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα με το μικρότερο δυνατό κόστος, τις λιγότερες δηλαδή απώλειες

Άλλο ένα παράδειγμα του *Levý*

“not a little embarrassed”

Οι επιλογές του είναι δύο:

- α) *pas peu embarrassé* και
- β) *très embarassé*

Σχολιάστε τις δύο αυτές επιλογές και τα επακόλουθά τους για τη μετάφραση

Ασκήσεις

Να μελετήσετε το ποίημα του Paul Eluard «*Ta chevelure d'oranges*» και τις δύο μεταφράσεις που ακολουθούν, του Οδυσσέα Ελύτη και του Χριστόφορου Λιοντάκη, οι οποίες τοποθετούνται σε διαφορετικές χρονικές περιόδους. Να σχολιάσετε τις διαφορές σε σχέση με την εποχή, τον μεταφραστή και τις επιλογές του (στρατηγικές, νόρμες κ.λπ.).

Ta chevelure d'oranges

Ta chevelure d'oranges dans le vide du monde
Dans le vide des vitres lourdes de silence
Et d'ombre ou mes mains nues cherchent tous tes reflets.

La forme de ton coeur est chimérique
Et ton amour ressemble a mon desir perdu.
O soupirs d'ambre, rêves, regards.

Mais tu n'as pas toujours été avec moi. Ma mémoire
Est encore obscurcie de t'avoir vu venir
Et partir. Le temps se sert de mots comme l'amour.

[Eluard](#), P. (1926). *Capitale de la douleur*. Paris : Éd. De la Nouvelle Revue Française.

Πορτοκαλένια η κόμη σου

Πορτοκαλένια η κόμη σου μες στο κενό του κόσμου
Στα τζάμια που τα θάμπωσαν ίσκιои γεμάτοι από σιωπή
Κι όπου τα χέρια μου γυμνά ζητάν να πιάσουν το είδωλο σου

Χιμαιρικό το σχήμα της καρδιάς σου
Κι ο έρωτας σου ολόιδιος με τον χαμένο πόθο μου
Ω στεναγμοί από μοσχολίβανο και βλέμματα και ονείρατα

Κι όμως δεν ήσουν πάντα πλάι μου. Είναι σκοτεινιασμένη
Ακόμα η θύμηση μου από το πηγαινέλα σου
Με λόγια εκφράζεται κι ο χρόνος όπως ο έρωτας.

(μετάφραση Οδυσσέας Ελύτης)

Πορτοκαλένια η κόμη σου

Στου κόσμου το κενό πορτοκαλένια η κόμη σου
Στα έρημα τζάμια που τα βαραίνει η σιωπή
Και η σκιά, τα γυμνά μου χέρια αναζητούν τα είδωλά σου.

Χιμαιρική της καρδιάς σου η μορφή
Κι ο έρωτάς σου μοιάζει με το χαμένο πόθο μου
Ως κεχριμπαρένιοι στεναγμοί, όνειρα, βλέμματα.

Όμως δεν ήσουν πάντοτε μαζί μου. Η μνήμη μου
Θολώνει ακόμα καθώς σε βλέπει να 'ρχεσαι
Και να φεύγεις. Ο χρόνος χρησιμοποιεί λέξεις όπως κι ο έρωτας.

(μετάφραση Χριστόφορος Λιοντάκης)

Βιβλιογραφία

Έργα

Eluard P. (2001). Πορτοκαλένια η κόμησου [μτφρ. Χ. Λιοντάκης]. *Έντεκα ποιήματα*. Αθήνα: Γαβριηλίδης.

Eluard, P. (1926). *Ta chevelure d'oranges. Capitale de la douleur*. Paris : Éditions de la Nouvelle Revue Française.

Eluard, P. (1976). Πορτοκαλένια η κόμησου [μτφρ. Ο. Ελύτης]. *Δεύτερη γραφή*. Αθήνα: Ίκαρος, 74.

Δημητρούλια, Ξ., Κεντρωτής, Γ., 2015. *Λογοτεχνική μετάφραση-θεωρία και πράξη*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα:Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο:
<http://hdl.handle.net/11419/5252>

Levý, J. (2004). Translation as a decision process. In Lawrence Venuti (ed.). *The Translation Studies Reader*. London/New York: Routledge, 148-159 [1966].

Συμπληρωματική βιβλιογραφία

Caillat, L (2013). De l'autre côté du miroir : libertés et contraintes dans le métier de traducteur. *Cahiers d'études italiennes* [En ligne], 17, <http://cei.revues.org/1430> ; DOI : 10.4000/cei.1430

Montin, Ch. (2016). *Traduire : genèse du choix: Entre liberté et contrainte*. Paris: Editions des Archives Contemporaines

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Δημητρούλια Ξανθίππη. «Λογοτεχνική Μετάφραση Ι. Η λογοτεχνική μετάφραση ως διαδικασία λήψης αποφάσεων». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://opencourses.auth.gr/courses/OCRS310/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

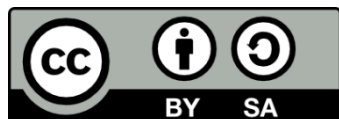
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Ευαγγέλου Χριστίνα
Θεσσαλονίκη, Σεπτέμβριος 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

